As homenaxes

Unha persoa coa traxectoria de Manuel María tiña que deixar unha importante pegada na súa terra, Galiza, e no seu pobo. En vida foron innumerábeis as homenaxes e premios que recibiu, mais a mellor homenaxe que lle podemos facer todos é seguir lendo a súa obra: recitar os seus poemas, representar as súas pezas teatrais, lermos as súas narracións, viaxar da man dos seus artigos por marabillosos lugares, etc.

1 Xurxo Souto dedicoulle o seguinte artigo no xornal ***La Opinión de A Coruña*** uns días despois da súa morte:

A palabra de Manuel María

Xurxo Souto

Digo Manuel María e digo amizade e gratitude infinita. Neste tempo de despedida, a carón do seu nome, xorde tamén o profundo sentimento de orfandade que deixa a perda dun verdadeiro mestre.

Manuel María, un poeta fundamental na literatura galega do século XX. E, sobre todo, un ser excepcional que, para a nosa fortuna, foi veciño desta cidade e iluminou A Coruña toda coa súa palabra.

Lembro a derradeira vez que o visitei, hai pouco máis dunha semana, no hospital. Coma sempre, rimos, soñamos, viaxamos, emocionámonos a eito. Falamos —perdín—, faloume do seu amigo Celso Emilio Ferreiro, da intensidade lírica do poeta de Celanova, da facilidade tanqueira que tiña para armar versos de escarnio, e da súa nula habelencia na arte de cociñar caldeiradas. Díxenlle que tiña pensado ir á romaría da Nosa Señora da Peneda, nos outeiros do Gerês, e relatoume, emocionado o seu encontro en Coimbra con Torga, o autor dos contos máis fermosos das montañas galegas de Tras-os-Montes. Despois fomos cara San Andrés de Teixido, e souben de Manuel Miragaia, un crego, chairego de nación —como el gustaba dicir— que mesmo con escopeta ao lombo, dende que un ronseiro listo subiu á Capelada para lle roubar o diñeiro da colecta. Houbo tamén tempo para as novidades literarias. O argumento foi *Territorio de desaparición*, do chairego-coruñés Miguel Anxo Fernán Vello, un libro que, segundo Manuel, sinala e significa, tras dunha etapa de predominio estético-culturalista, o reencontro coa palabra social na poesía galega.

Citei este encontro persoal, porque —como dixo Méndez Ferrín— eu son o exemplo que máis a man tiña. Estou certo que centos, miles de persoas poderían relatar experiencias parecidas: minutos de conversa a rabuñar a felicidade. Tal era o plan vital do mestre. Formulouno expresamente no seu poema *Ainda teño a esperanza*: "Dialogar persoa a persoa/ face a face", por todas as parroquias de Galiza/ lugares e casais". Un proxecto que cumpriu en plenitude e que o conducía, polos camiños máis humildes, ata a sabedoría.

Por iso, estes días, as horas fúnebres convertéronse na apoteose da palabra amizade. Actos de dor, mais tamén de inmenso orgullo, ao compartir o decoro e o cariño con que Manuel foi honrado tamén no momento da despedida. O xoves e o venres, miles de persoas acudiron a darlle o derradeiro adeus ao seu corpo envolto na bandeira galega, coa estrela vermella segundo el gustaba, no Panteón de Galegos Ilustres, en San Domingos de Bonaval. Ben perto á súa Rosalía. Nun salón contiguo, como un eco de vida, escolares, poetas, actores, músicos compartían a súa palabra. No serán do venres o cadaleito foi conducido ata a súa vila natal: Outeiro de Rei. E celebrouse o funeral, na capela de Santa Isabel, a carón do Miño, a ermida que o propio Manuel fixo restaurar co único argumento de seus versos.

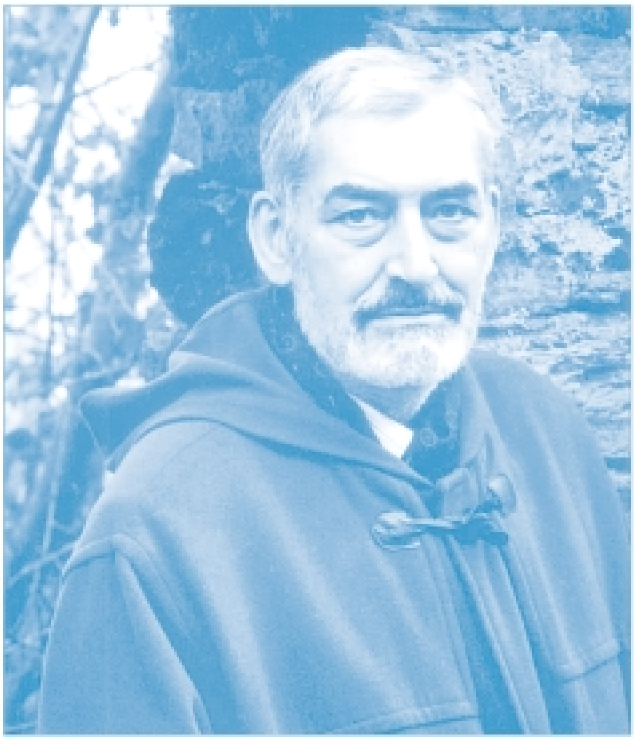

Manuel María.

Manuel María, o rapaz da Casa de Hortas, que dende moi novo foi consciente dun grande poder de que era posuidor: a palabra.

Palabra lírica disposta a comprometerse, no ermo escuro da posguerra, coa lingua do seu país. Palabra iluminada que foi quen de facer agromar todo un cosmos: a Terra Chá.

Palabra firme, constante, militante, sempre ao servizo dos que sofren no mundo, principiando por este anaco de planeta que se chama Galiza.

Digo Manuel e digo gratitude infinita.

Manuel María, que nos fixeches mellores coa túa palabra. Abenzoado sexas por tal herdanza.

A luz resucitada

De toda a súa obra, inmensa, permítanme que escolla como homenaxe un dos poemas do libro *A Luz Resucitada*, o dedicado a Saleta, a compañeira. Un chisco de solaz para quen ten que vivir con tanta ausencia:

"Non sei como agradecer tanta tenrura,
tantos días usados en común,
tantas horas de plenitude,
tanta beleza que enterrachos en min,
tanta luz gastada simplemente
en ollarme arrodicar: oficio duro,
desatento, fatal e inevitábel.
Eu só teño, para celebrar a túa
nídia e inmarcesíbel primavera,
esta melancolía agarimosa
semellante, coido, a unha camelia
e as palabras murchas e acedas
que intentan florecer nos meus poemas".

a) Que cualidades resalta Xurxo Souto de Manuel María?

b) Que quere dicir cando indica que o poder de Manuel María está na "palabra"?

____

c) De que falaron Xurxo Souto e Manuel María cando se viron?

____

d) Que elementos coñeciches nesta unidade da obra de Manuel María que se resalten no artigo?

____

____

e) No artigo dise que Manuel María foi honrado no Panteón de Galegos Ilustres. Busca datos sobre este lugar: onde está, por que se chama así, quen está enterrado alí, etc.

2 Imos elaborar, en grupos de 3 ou 4, un Alfabeto de Manuel María. Como o facemos? Poremos unha palabra (substantivo, adxectivo, verbo, adverbio, etc.) que pensemos que teña relación coa súa persoa ou obra; a ser posíbel que comece por esa letra do alfabeto. Por exemplo, pola letra S que se identifique con Manuel María poderiamos poñer SALETA. Podedes rematalo cun verso do escritor ou con algunha frase que o lembre.

Despois entre toda a clase eliximos unha palabra das de todos os grupos por letra. Argumentaremos para defender a de cada grupo e elixiremos a que máis nos guste.

¡Manuel María...

A __________ **B** __________

C __________ **D** __________ **E** __________

F __________ **G** __________ **H** __________

I __________ **L** __________ **M** __________

N __________ **O** __________ **P** __________

Q __________ **R** __________ **S**aleta

T __________ **U** __________ **V** __________

X __________ **Z** __________

O idioma é a vida!

2 Lede atentamente a noticia que vén a seguir publicada no semanario *A Nosa Terra* en outubro do ano 2004:

a) Comentade oralmente o contido da noticia.

b) Para rematar con esta unidade dedicada á figura de Manuel María e, despois do moito que xa coñecedes ao escritor chairego, imos facerlle unha homenaxe nós. Imos redactar unha carta dirixida ao Alcalde do concello da Coruña expoñéndolle as razóns polas que consideramos que o escritor galego merece unha homenaxe da cidade, que se declare fillo adoptivo, que se lle dea o seu nome a unha rúa, etc. Teredes que elaborar e redactar argumentos a prol de que se lle realice a homenaxe.

O PSOE coruñés impide a homenaxe ao poeta chairego

R.V.A.

O grupo socialista do concello da Coruña votou en contra dunha moción do BNG para que a Corporación municipal declarase ao poeta Manuel María fillo adoptivo da cidade. Entre as razóns da proposta, o portavoz do grupo nacionalista, Henrique Tello, explicou que "Manuel María trasladouse á Coruña para pasar os anos máis frutíferos da súa vida. Como un coruñés máis, veciño de Monte Alto, recorreu as nosas rúas".

A moción do BNG, ademais da mención, completábase con "trasladarlle o pésame á viúva e dar o seu nome a unha rúa". A proposta contou co apoio dos concelleiros do PP, pero non puido ser discutida en pleno porque recibiu o voto en contra do PSOE, encabezado por Francisco Vázquez, que conta coa maioría. A proposta dos nacionalistas fora inscrita no rexistro o día 23 de setembro e conta co apoio dos grupos cidadáns máis significativos da cidade, como a Federación da Asociación de Veciños, a Asociación de Veciños de Monte Alto, a Universidade da Coruña ou a Asociación Alexandre Bóveda.

A negativa do PSOE foi cualificada por Henrique Tello como "indecente" e engadiu que "ante este sectarismo negámonos a defender máis mocións". Recriminoulle ao rexedor coruñés que "non tivese a delicadeza de darlle un pésame á súa familia, nin dar unha dotación orzamentaria para lembrar a este chairego que decidiu vivir na cidade". Ademais, salientou a "labor intelectual e política de Manuel María que pasará aos libros. A cidade vaino lembrar nos seus libros de historia, por el si vai pasar á historia e non vostede -dixo Tello dirixíndose ao alcalde-, nin eu". A única resposta que deron os concelleiros do PSOE é que "Manuel María terá a súa homenaxe. Algo se lle fará. O que non se pode é monopolizar e manipular a figura dun gran home da literatura galega".♦

Edita: Asociación Socio-Pedagóxica Galega. Autores: Anxo Gómez e Mercedes Queixas.
Fotofrafía: Arquivo familiar. Maquetación: Chus Freire. Depósito Legal: C-2093-05 . ISBN: 84-89679-75-4

unidade didáctica ESO unidade didáctica ESO unidade didáctica ESO

manuel manuel manuel
maría maría maría

asociación de escritores en lingua galega

as.pg ASOCIACION SOCIO-PEDAGÓXICA GALEGA

CIG Confederación Intersindical Galega ENSINO

A MESA POLA NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA